

การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

โดย นายอมร สุวรรณโรจน์

นิติกรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๑

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน*

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ การตรวจสอบทรัพย์สิน (มาตรา ๒๕๙ - มาตรา ๒๖๔) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๓ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (มาตรา ๓๒ - มาตรา ๓๘) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำรงตำแหน่งระดับสูง มีหน้าที่ ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริง ในวันที่เข้ารับตำแหน่งหรือวันที่พ้นจากตำแหน่ง ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ดังมีรายละเอียดดังนี้

๑. ผู้ที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีดังนี้

๑.๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการการเมือง และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร

(๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา ได้แก่

๑. ที่ปรึกษาประธานรัฐสภา

๒. ที่พิชการรองประธานรัฐสภา

๓. ที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร

๔. ที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา

๕. ที่พิชการรองประธานสภาผู้แทนราษฎร

๖. ที่พิชการรองประธานวุฒิสภา

๗. ที่ปรึกษาผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

๘. โฆษกประธานสภาผู้แทนราษฎร

* ที่มา : สำนักงาน ป.ป.ช., ข้อควรรู้การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน, กรกฎาคม ๒๕๕๖. หรือ สืบค้นทางเว็บไซต์ http://www.nacc.go.th/more_news.php?cid=๒๒.

๙. โฆษกประธานวุฒิสภา
๑๐. โฆษกผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
๑๑. เลขานุการประธานรัฐสภา
๑๒. เลขานุการรองประธานรัฐสภา
๑๓. เลขานุการประธานสภาผู้แทนราษฎร
๑๔. เลขานุการประธานวุฒิสภา
๑๕. เลขานุการรองประธานสภาผู้แทนราษฎร
๑๖. เลขานุการรองประธานวุฒิสภา
๑๗. เลขานุการผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
๑๘. ผู้ช่วยเลขานุการประธานรัฐสภา
๑๙. ผู้ช่วยเลขานุการรองประธานรัฐสภา
๒๐. ผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาผู้แทนราษฎร
๒๑. ผู้ช่วยเลขานุการประธานวุฒิสภา
๒๒. ผู้ช่วยเลขานุการรองประธานสภาผู้แทนราษฎร
๒๓. ผู้ช่วยเลขานุการรองประธานวุฒิสภา
๒๔. ผู้ช่วยเลขานุการผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

(๗) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๑.๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีใจผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๒. กรณีที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๓ ครั้ง ดังต่อไปนี้

- (๑) กรณีเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) กรณีพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) กรณีพ้นจากตำแหน่งครบ ๑ ปี

๓. กำหนดเวลาในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

๓.๑ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันเข้ารับตำแหน่ง โดยให้ยื่นบัญชีฯ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง*

๓.๒ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่พ้นจากตำแหน่ง โดยให้ยื่นบัญชีฯ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

* วันปฏิญาณตนในที่ประชุมแห่งสภา ที่ตนเป็นสมาชิก

๓.๓ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบ ๑ ปี ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่พ้นจากตำแหน่งครบ ๑ ปี โดยให้ยื่นบัญชีฯ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา ๑ ปี

๓.๔ กรณีผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตาย ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแทนภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ตาย โดยแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย

๔. ทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลที่ต้องแสดงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่งหรือวันที่พ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการ ให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงทั้งในประเทศและต่างประเทศและให้รวมถึงทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย

ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่ง ตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ

กรณีทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นหรือที่ให้บุคคลอื่นถือครองแทน ต้องมีหนังสือรับรองจากผู้ครอบครองหรือผู้ถือครองแทนว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้ยื่น คู่สมรส หรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

๕. บัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ดังนี้

๕.๑ ให้ใช้แบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด*

๕.๒ กรณีทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นรายการเดียวกับที่เคยแสดงไว้แต่เดิมและไม่มีเปลี่ยนแปลง หากผู้ยื่นบัญชีฯ ประสงค์จะใช้สำเนาเอกสารประกอบรายการเดียวกับที่เคยยื่นไว้แล้ว ให้จัดแจ้งไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่าขอใช้สำเนาเอกสารประกอบรายการใด ที่ยื่นไว้ในตำแหน่งใด กรณีใด และเมื่อใด

๕.๓ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา) ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ จำนวน ๒ ชุด (ต้นฉบับ ๑ ชุด สำเนาฉบับ ๑ ชุด)

* ที่มา : ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง แบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๘ ตอนพิเศษ ๗๓ ง วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๔.

๖. วิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมี ๓ วิธี ดังนี้

๖.๑ ยื่นด้วยตนเอง หรือมอบหมายให้บุคคลอื่นยื่นแทน ณ สำนักงาน ป.ป.ช. (สำนักทะเบียน และพัฒนาระบบตรวจสอบ ถนนพินิจโลก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โทร. ๐๒ ๒๘๒ ๓๑๖๑ - ๕ ต่อ ๑๒๔ และ ๑๖๕ หรือ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดทุกจังหวัด)

๖.๒ ยื่นทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โดยระบุชื่อและที่อยู่ของผู้รับ ดังนี้

กราบเรียน	แนบ
ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ๓๖๑ ถนนนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐	
(ผู้ยื่นชื่อ.....ชื่อสกุล.....ตำแหน่ง.....กรณีที่ยื่น.....)	

กราบเรียน	แนบ
ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด	
สถานที่ตั้ง	
จังหวัด	
(ผู้ยื่นชื่อ.....ชื่อสกุล.....ตำแหน่ง.....กรณีที่ยื่น.....)	

๖.๓ ยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

๑) กรณีผู้ยื่นพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เพื่อไปดำรงตำแหน่งอื่นภายใน ๓๐ วัน ถ้าทรัพย์สินและหนี้สินมิได้เปลี่ยนแปลงไปจากบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งที่ยื่นไว้ จะแจ้งเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอใช้บัญชีฯ ที่ได้เคยยื่นไว้แทนการยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งใหม่ก็ได้ แต่ถ้าทรัพย์สินและหนี้สินมีการเปลี่ยนแปลงไปจากบัญชีฯ ที่ได้ยื่นไว้ จะยื่นบัญชีฯ เฉพาะรายการที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อสำนักงาน ป.ป.ช. หรือจะยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทางเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ช. ก็ได้

๒) กรณีผู้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่งไว้แล้ว ต่อมาภายใน ๓๐ วันได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ต้องยื่นบัญชีฯ ด้วย ถ้าทรัพย์สินและหนี้สินได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากบัญชีฯ ที่ยื่นไว้ จะแจ้งเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอใช้บัญชีฯ ที่ได้เคยยื่นไว้แล้ว แทนการยื่นบัญชีฯ ในตำแหน่งใหม่ก็ได้ แต่ถ้าทรัพย์สินและหนี้สินมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ได้ยื่นบัญชีฯ ไว้ จะยื่นแสดงเฉพาะรายการที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อสำนักงาน ป.ป.ช. หรือจะยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทางเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ช. ก็ได้

๗. ข้อควรระวังในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

๗.๑ การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ถือเป็นหน้าที่เฉพาะตัว ของผู้มีหน้าที่ หากจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบภายในเวลาที่กฎหมาย กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามดำรงตำแหน่งเป็นเวลา ๕ ปี และ ได้รับโทษทางอาญาอีกด้วย (จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

๗.๒ ให้ใช้แบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดเท่านั้น

๗.๓ ต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินในแต่ละกรณี

๗.๔ ต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่มีอยู่จริง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และทรัพย์สินที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย

๗.๕ ทรัพย์สินและหนี้สินรายการใดที่ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกับบุคคลอื่น ให้แสดงเฉพาะส่วนของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

๗.๖ เอกสารที่มีข้อความทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ต้องสำเนาเอกสารทุกหน้า

๗.๗ ใบเสร็จรับเงินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย ไม่สามารถ ใช้เป็นเอกสารหลักฐานแทนแบบ ภ.ง.ด. ๙๐ หรือ แบบ ภ.ง.ด. ๙๑ ได้

๗.๘ ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้อง ไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และสำเนาหลักฐานที่ยื่นทุกหน้า ไม่ว่าเอกสารนั้นจะเป็นของ ผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ในกรณีไม่มีข้อมูลทรัพย์สินหรือหนี้สินให้ผู้ยื่นขีดเส้นทแยง ในช่องรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วย

๗.๙ ถ้าวันสุดท้ายของการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตรงกับวันหยุดราชการ ให้ถือวันหยุดราชการนั้นเป็นวันสุดท้าย และไม่สามารถขยายระยะเวลาการยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินได้

